

STÖRSTA FIAN-HÄNDELSEN I HÖST?

ETT ANNAT EUROPA ÄR MÖJLIGT – I MALMÖ I SEPTEMBER!

Den 17-21 september hålls femte upplagan av det Europeiska sociala forumet (ESF) i Malmö. ESF är en del av den process med globala sociala forum som föddes i Porto Alegre i södra Brasilien år 2001. Forumet skapades som en reaktion på det världsekonomiska forum som hålls i Davos, Schweiz, där världens handelsministrar och företagsledare möts. Efter det första forumet i Porto Alegre slog den brasilianska organisationskommittén fast att World Social Forum, WSF, inte ska ses som en enskild händelse, utan som en process som för samman grupper och rörelser som arbetar mot nyliberalism och för rättvisa och hållbar utveckling. Forumet har sedan spridit sig till alla världsdelar och hållits på internationell, regional, nationell och lokal nivå. I Sverige har ett tiotal lokala forum hållits.

Det första europeiska sociala forumet hölls i Florens i november 2002. Sedan har forum hållits i Paris 2003, London 2004 och Aten 2006. Över 20 000 människor väntas delta i den femte upplagan av ESF i Malmö. Under fem dagar kommer seminarier och workshops att blandas med kultur, aktivism och demonstrationer.

ÅK MED OSS TILL MALMÖ!

FIAN Sverige deltar i ett flertal seminarier och workshops på temana rätten till mat, handel, småbrukares tillgång till utsäde och frön, biobränslen och konsekvenserna av de stigande matpriserna. Vi kommer att ha ett bokbord med informationsmaterial om FIAN och en utställning. Vi tror att ESF kan bli ett ypperligt och roligt tillfälle att visa upp FIAN Sverige och vårt arbete. Vi hoppas att många FIAN-medlemmar vill möta upp och delta i forumet genom att stå vid bokbordet, dela ut material, prata och engagera människor i FIAN:s arbete och så klart umgås och ha roligt! Vill du vara med? Ett begränsat antal medlemmar kan få resan till Malmö och uppehälle betalt av FIAN.

Anmäl intresse så fort som möjligt till kansliet:
info@fian.se eller 08-643 93 47

Läs mer om ESF på www.esf2008.org

FOODFIRST INFORMATION & ACTION NETWORK

FIAN Sverige
Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm
Tel: 08-643 93 47
www.fian.se
info@fian.se

Medlemsavgift 200 kr/år
Familjemedlemskap
250 kr/år
Organisationsmedlem-
skap 1000 kr/år

PlusGiro 433 11 47-1

FIAN-nytt

Aktuellt från FIAN Sverige nr 2 2008

Hej!

Vid årsmötet i mars valdes jag till ny ordförande för FIAN Sverige. Det kändes fint! För mig är FIAN en av de allra viktigaste och effektivaste organisationer som finns. **Viktigast** för att man arbetar med något så grundläggande som rätten till mat. **Effektivast** för att en så liten organisation kan uppnå så mycket med så lite resurser.

Mat är en mänsklig rättighet och det är staters skyldighet att skydda och respektera sina medborgares rätt att försörja sig. Ändå har de hittills kunnat strunta i det utan att drabbas av kritik. Varför?

Inte förrän jag stötte på FIAN begrep jag varför. Det finns ingen individuell klagomöjlighet för kränkningar som gäller ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Men nu ska det bli en sådan! Tack vare att FIAN med flera envetet har arbetat för detta i många år. FN:s generalförsamling kommer troligen att fatta beslutet innan årets slut. Texten är färdigförhandlad och Sverige är med. Äntligen!

FIAN är bra på att samarbeta. FIAN Europa har en gemensam kampanj, Face It Act Now, med namnsamling och utställning, där man lyfter upp de människor som arbetar för rätten till mat utan att själva vara hungriga. Man ger helt enkelt kampen för nollsvält ett ansikte.

Vi har också en kampanj ihop med Latinamerikagrupperna (f.d. UBV), Rent mjöl, om rättvisa handelsvillkor och vi samarbetar med mängder av andra organisationer i Sverige bl a kring World Food Day den 16 oktober.

FIAN har också ett fantastiskt kansli med två anställda, Lina Andéer och Jennie Jonsén. Och vi har en uppdaterad hemsida på www.fian.se. Där kan man underteckna blyxtaktioner. Hitta info om aktuella kam-

panjer. Titta på utställningen. Ladda upp ditt ansikte och skriva en kommentar. Gör det!

Det enda som bekymrar mig är att vi är för få medlemmar och att det från och med i år krävs 10 % egeninsats även för informationsverksamhet - just den typ av arbete som FIAN bedriver. Vi måste under 2008 samla in ca 90 000 kr till de projekt som vi blivit beviljade. Det kommer att bli tufft!

I Sverige har FIAN drygt 100 medlemmar, i Norge har de 250. Visst skulle vi också kunna ha det! Så min uppmaning till dig som läser detta är: värva en medlem eller skänk en extra medlemsavgift!

FIAN vill också gärna ha fler lokalgrupper. Samla gärna ihop några vänner och bilda en. Den behöver inte vara formell. I Alingsås, där jag bor, börjar vi bli några stycken som är med i FIAN. Snart kan vi nog kalla oss för en grupp. Vi har haft en studiecirkel och vi har tagit emot besök från Honduras och ordnat ett offentligt möte. Vi har också haft upppe utställningen Face It Act Now som turnerar runt under 2008-2009. Ta den gärna till din kommun. Jag eller Lina kan komma och hjälpa till att sätta upp och introducera den. I maj sattes den upp i Laholm och därefter ska den vidare till Halmstad, Kristiansstad och Malmö.

Till sist: Nu när matpriserna stiger och hungerkravalerna ökar är det viktigt att komma ihåg alla de 850 miljoner kroniskt hungriga som fanns redan innan priserna började stiga. De behöver försörjningsmöjligheter, jord, mark, vatten och frön eller arbetsinkomster. Vi behöver ändra politik och livsstil och börja respektera alls rätt till mat. FIAN är fena på detta!

Tack för att du är med i FIAN:s arbete!
Lena Klevenås, ordförande

ORDFÖRANDE HAR ORDET

FIAN-nytt nr 2 2008

Text: Lina Andéer, Åsa Callmer, Jennie Jonsén, Lena Klevenås, Hans Röös

Layout: Elsa Reimerson, Minna Wallin

Bild: Lina Andéer, Åsa Callmer, FIAN Brasilien, Jennie Jonsén

MEDLEMSHELG MED ÅRSMÖTE I ALINGSÅS

Den 8-9 mars höll FIAN Sverige årsmöte och medlemsutbildning i Alingsås. På årsmötet valdes bland annat en ny styrelse som nu består av nio personer. Lena Klevenås från Alingsås valdes till ny ordförande efter Minja Peuschel, som avgick efter två år. Lena har lång erfarenhet av att arbeta med frågor relaterade till rätten mat och har varit medlem i FIAN i flera år.

– Det känns väldigt kul att få det här förtroendet och jag ser fram emot uppdraget. FIAN är en av få organisationer som har ett starkt fokus på att utrota svälten genom att stödja människor i sin kamp för sina rättigheter, sade Lena Klevenås efter mötet.

I den nya styrelsen sitter också:

Ulrika Wickelgren (omval), Stockholm, vice ordförande
Elin Sundqvist (omval), Stockholm, vice ordförande
Lazarus Kulaba Malingha (omval), Stockholm, kassör
Minja Peuschel (omval), Stockholm
Annelie Andersson (nyval), Stockholm
Johanna Leuf (nyval), Stockholm
Åsa Callmer (nyval), Malmö
Zofia Laine (nyval), Göteborg

Efter årsmötet ägnades resten av helgen åt Face It Act Now, FIAN:s europeiska kampanj för rätten till mat. Vi diskuterade bland annat kampanjens manifest och de olika fallen som kampanjen arbetar med i Brasilien, Honduras, Ghana, Uganda och Indien. Vi pratade också om namninsamlingen som pågår på hemsidan samt hur vi ska göra kampanjen mer känd i Sverige. I namninsamlingen uppmanas de europeiska regeringarna att prioritera mänskliga rättigheter framför vinstdrivna intressen och att utforma sin politik så att den inte kränker, utan förstärker rätten till mat – både inom Europas gränser och i världen. Förutom att få fler att skriva under namninsamlingen på www.face-it-act-now.org vill vi också marknadsföra fotoutställningen som nu är på turné runt landet.

Vi var runt 10 personer både på årsmötet och workshopen, några gamla medlemmar och några helt nya, och stämningen var på topp. Framför allt uppskattades den hemlagade middagen på lördagskvällen, som serverades i Lena Klevenås kåta i trädgården!

Lina Andéer

RENT MJÖL KAMPANJADE 17 APRIL - 7 MAJ

Återigen har vi, FIAN Sverige och Latinamerikagrupperna, tillsammans med våra samarbetsorganisationer i Latinamerika lyft Rent mjöl-kampanjen till en högre nivå. Det har rört på sig runt om i landet.

Kampanjveckornas tunga föreläsare var José Santos Vallecillo från COCOCH, Honduras. FIAN i Honduras

samarbetar med COCOCH och FIAN Honduras förra ordföranden Marvin Ponce finns nu inom organisationen. José åkte genom halva Sverige för att prata på temat handel, hunger, rätten till mat och matsuveränitet. Bland annat besöktes FIAN-medlemmar i Alingsås. Vid sidan om den turnén arrangerade vi möten i Stockholm med Daniel Pascual från bondeorganisationen CUC i Guatemala, som FIAN International har nära samarbete med. Pascual talade om situationen i Guatemala och associeringsavtalen med ett flertal riksdagspolitiker och tjänstemän inom Utrikesdepartementet.

Under kampanjveckorna skrev 957 personer under namninsamlingen för rättvisa handelsvillkor och demokra-

tiska förhandlingar. Vi skickar sedan i mars tvåhundra namn till regeringskansliet och EU-kommissionen varje vecka för att visa att det finns en folklig opinion för mänskliga rättigheter och en annan europeisk handelspolitik.

Ta ställning på www.rentmjol.nu! Gör det nu!

Jennie Jonsén

STORT GENOMBROTT FÖR DE EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETERNA!

Länge har FIAN och en rad andra organisationer, både i Sverige och internationellt, kämpat för ett starkt tilläggsprotokoll till ESK-konventionen. Detta tilläggsprotokoll är viktigt eftersom det skulle ge individer en möjlighet att få sin sak prövad inom FN-systemet om någon av deras ekonomiska, sociala eller kulturella rättigheter kränks. En liknande klagoinstans har redan funnits i över 30 år gällande den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

I mars i år kunde den FN-ledda arbetsgrupp som tillsattes år 2003 för att ta fram ett utkast till ett sådant tilläggsprotokoll äntligen

enas om en sluttext. Processen fram till sluttexten har kännetecknats av häftiga diskussioner och några länder, t.ex. Kanada, Storbritannien och USA, har ända in i förhandlingarnas slutske-

de försökt försvaga texten. Samtidigt har flertalet andra stater, framför allt afrikanska och latinamerikanska, men också asiatiska och några europeiska, fortsatt ge starkt stöd till ett allomfattande protokoll. Dessa har backats upp av en bred, internationell NGO-koalition, där FIAN varit med.

Sverige har också tillhört de mer skeptiska staterna och har bland annat ifrågasatt om den individuella klagomöjligheten är det bästa sättet att förverkliga ESK-rättigheterna. Sverige har också velat sätta en hög tröskel för de fall som ska få tas upp. FIAN Sverige har tillsammans med andra svenska organisationer skrivit gemensamma brev och debattartiklar

och träffat UD för att försöka påverka Sveriges hållning i frågan. I början av mars, strax innan arbetsgruppens sista möte i Genève, var Sandra Ratjen från FIAN International på besök i Sverige och då fick även hon träffa representanter från UD. Ratjen har samordnat FIAN:s arbete inom ramen för den internationella NGO-koalitionen för ett tilläggsprotokoll.

Att FN:s arbetsgrupp kunde enas om en sluttext och att denna i slutändan stödjer ett allomfattande protokoll innebär ett historiskt steg framåt för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Texten ska nu gå vidare till FN:s råd för mänskliga rättigheter och därefter till generalförsamlingen. Om vi har riktig tur kan vi ha ett färdigt tilläggsprotokoll som kan öppnas för ratificering redan innan årets slut. Det skulle vara en underbar avslutning på 2008 – året då den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna firar 60 år.

Lina Andéer

SYMBOLISK TVÅNGSFÖRDRIVNING UTANFÖR KAFFEFÖRETAGET NEUMANNS HUVUDKONTOR

Säkert minns ni vykorts-kampanjen till stöd för de 2000 tvångsförflyttade familjerna i Mubende i Uganda? Vykorten riktades till kaffeföretaget Neumann, vars dotterföretag Kaweri AB startade upp en storskalig kaffeplantage på bybornas mark strax efter tvångsfördrivningen år 2001. Vykorten innehöll krav om att Neumann skulle erkänna ett delansvar för de tvångsförflyttade människornas situation. Fram tills idag har de drabbade i Mubende inte fått någon form av kompensation för det de förlorade i och med tvångsförflyttningen. Vykorten överlämnades till Neumann i maj av tyska FIAN-aktivister som samtidigt utförde en symbolisk tvångsfördrivning utanför huvudkontorets dörrar.

Precis som i Mubende i augusti år 2001 kom en traktor som brutalt förstörde människornas egendom och körde iväg byborna från deras mark. Skillnaden var att operationen den här gången utfördes framför Neumanns huvudkontor i Hamburg och att händelsen övervakades av tysk media. Förhoppningsvis var det svårare att undgå att höra eller se vad som hände människorna den här gången, så att Neumann äntligen tvingas till förhandlingsbordet.

Hittills har Neumann inte velat erkänna något ansvar. De har vägrat att föra en dialog både med de drabbade och med Ugandas regering och de har inte heller deltagit i den pågående rättegången.

Efter aktionen sade Hans-Georg Müller, som är kommunikationsansvarig på Neumann, att han är villig att träffa FIAN och journalister och lovade att diskutera FIAN:s protester med företagsledningen. Däremot ville han inte på plats svara på journalisternas frågor. Men i journalisternas närvaro tog han emot 2 brev från de tvångsförflyttade Mubendeborna och ett kaffepaket med över 2500 vykort som europeiska invånare skrivit under för att visa sitt missnöje med företagets agerande och ca 400 underskrifter från de drabbade. Vi hoppas att Neumann nu tvingas bemöta kraven och kompensera de drabbade!

Lina Andéer

PRAKTIK PÅ FIAN ECUADOR

Efter att ha gjort praktik på det svenska FIAN-kontoret under sommaren 2007 åkte jag i september till Ecuador för att fortsätta min praktiktid där. Praktiken gjordes inom ramen för Rent Mjöl, kampanjen för rättvisa handelsvillkor som FIAN driver tillsammans med Latinamerikagrupperna.

Väl på plats i Quito inrättade jag mig på kontoret som FIAN delar med Latinamerikagrupperna. Där arbetade jag tillsammans med Natalia Landívar, som startade upp den ecuadorianska sektionen och nu ansvarar för FIAN Ecuadors administrativa arbete. Mina uppgifter under praktiken bestod till största delen av att delta i det löpande arbetet på kontoret – att hålla mig uppdaterad om FIAN:s fall, skriva brev och e-post samt söka information. Jag hjälpte även till att arrangera två forum som FIAN Ecuador anordnade. Ett behandlade vikten av att skriva in jordreform och rätten till mat i den nya ecuadorianska konstitution som håller på att utarbetas. Det andra forumet var ett möte med de latinamerikanska FIAN-sektionerna från Ecuador, Honduras och Brasilien samt andra organisationer som arbetar för rätten till mat i regionen. Förhoppningen är att detta var det första mötet av flera och att organisationerna på sikt ska kunna fungera som ett nätverk för rätten till försörjning i Latinamerika.

Samtidigt med dessa arbetsuppgifter genomförde jag researcharbete och gjorde intervjuer, som mot slutet av praktiktiden resulterade i en rapport till FIAN Sverige och Latinamerikagrupperna om vad Ecuadors WTO-medlemskap har betytt för rätten till försörjning i landet. Jag fick även möjlighet att följa med och träffa människor i några av de byar som har drabbats i ett fall som FIAN arbetar med i provinsen Los Ríos. De berörda hotas

av byggandet av dammen Baba, ett fall som Stockholms lokalgrupp har arbetat med under ett års tid och som jag var engagerad i under min tid på det svenska kontoret. Detta var troligtvis det mest givande med min praktik och jag är glad över att jag fick möjlighet att se hur ett FIAN-fall kan se ut i verkligheten. FIAN Ecuador arbetar intensivt med att försöka stoppa dammbygget och samtidigt kräva ersättning för de som kommer att drabbas

Det som FIAN Ecuador arbetar mest aktivt med, förutom fallet Baba, är jordreformsfrågan. Redan första veckan på praktiken fick jag följa med på ett tvådagars seminarium om jordreform som anordnades av Arbetsgruppen för jordreform, som förutom av FIAN består av ett antal frivillig- och bondeorganisationer. Representanter för de olika organisationerna hade undersökt hur fördelningen av jordägan såg ut i några församlingar i landet och deras presentationer tydliggjorde flera mönster i den ecuadorianska jordfördelningen:

- Att fördelningen av mark ser väldigt olika ut i olika delar av landet. I bergsregionen genomdrevs 1960- och 1970-talens jordreformer i högre grad än i kustregionen, vilket har medfört att många familjer som är bosatta i bergen redan äger sin egen jord. Ett av problemen i bergen är istället att ursprungsfolken inte har tilldelats mark kollektivt, utan den jord som en by av tradition har brukat gemensamt har delats upp i individuella ägor. Dessa individuella ägor har sedan gått i arv och med tiden blivit mindre och mindre när de har delats upp mellan syskon och sedan gått vidare till deras barn. Idag är ägorna i många fall så små att det är svårt att försörja sig på det man kan odla där. Samtidigt har man på kusten problem med en väldigt ojämn markfördelning. Det faktum att man i bergen mäter jordägor

i kvadratmeter medan man på kusten mäter dem i hektar säger ganska mycket om skillnaderna.

- Att något som är minst lika viktigt som fördelningen av jord är frågan om vem som har tillträde till vattenresurserna. På de platser där det finns bevattningssystem och kanaler har de stora plantagerna och industrijordbruket ofta lagt beslag på dem och gjort det väldigt svårt för småbönder att få tillgång till vattnet. Konflikter om bevattningssystem är vanliga i hela Ecuador.

- Markpriserna ökar snabbt i landet, särskilt i de områden där det finns många storplantager och exportjordbruk (som banan-, palm- och rosplantager). När priserna ökar blir det allt svårare för småbönderna att köpa ny mark och exportjordbruket sprider ut sig allt mer på småböndernas bekostnad.

De här tendenserna visar tydligt att situationen måste förändras. Den nya grundlagskonstituerande församlingen som tillträdde i november 2007 har en viktig roll att spela i sammanhanget. Förhoppningen är att församlingen ska skriva en ny lag om jordreform och att den nya grundlagen ska stärka skyddet för de mänskliga rättigheterna, däribland rätten till mat och vatten. Därför har både FIAN och dess samarbetsorganisationer arbetat intensivt med att påverka de valda representanterna sedan församlingen tillträdde. Det kändes hoppfullt att under min tid som praktikant få träffa så många organisationer och engagerade människor som arbetar för förändring!

Åsa Callmer

GLIMTAR FRÅN EN UTFLYKT MED JOSÉ SANTOS VALLECILLO OCH ANNA ANGANTYR

Lördagen den 19 april anlände José Santos Vallecillo, kaffeodlare och bondeledare, från Via Campesina-anknutna COCOCH i Honduras, och tolken Anna Angantyr, från Latinamerikagrupperna (f.d. UBV), till Borås. Försenade och med taxi, då tåget från Malmö havererat före Alvesta. De båda var på turné inom kampanjen Rent Mjöl. Thomas Gunnarson, från NORdBruk, och undertecknad mötte gästerna och blev överraskade när en hondurian "sixfeetfive" – en s.k. "småbrukare" – klev ur taxin. Präglade av fördomar hade vi väntat oss en mindre person, typ "fivefeet six", med indianskt utseende. Anna överraskade inte på det sättet, henne hade jag träffat tidigare, men vi blev istället imponerade över hennes eminenta förmåga att få flyt i kommunikationen mellan språken – spanska och svenska.

Vi for "hem till gården", Göllingstorp, där det bjöds på tilltugg och kvällen förtlöpte med samtal om jordbruk, mat och handelsregler m.m. Efter en lång dag gick gästerna till kojs vid 22-tiden och vi bestämde att äta frukost klockan 8 nästa dag.

Mötena i Malmö hade gett José skrovliga stämband, som han botade med honungste, och det blev tal om biodling, mördarbin, varroa... Hemma har José husbehovsbin och vi bestämde att börja söndagen med att besöka Marks biodlarförening. Det var frost på natten, men när vi lyfte på locket till kuporna tittade ändå några italienska bin fram i den kyliga morgonluften. Vi beskrev skillnaden mellan hur biskötelsen gick till förr i tiden med nordiska bin och hur den går till idag, med sjukdomskänsligare "förädlade" bin, men mindre arbetskrävande produktions-sätt.

Därifrån mot Seglora stannade vi till vid Hyssna kyrka där Thomas berättade skrönan om ortnamnet och hemvändande heruler som varit i romersk krigstjänst. Kyrkan var låst, men ganska imponerande med 8-900 år på nacken; resultatet av engelsk mission som kristnade Västergötland. Nästa stopp vid ett 1700-talshus, kvar från en av skiftesreformen splittrad by. Sverige var inte alltid det rika land, som det nu sägs vara. Vi stannade vid utsikten Liagärde, där man ser mildals över landskapet. Mycket sjö och skog, få odlade fläckar. José hade redan tidigare noterat att det finns mycket skog i Sverige.

Åter till dagordningen och ett möte med Vänsterpartiet i Borås, dit vi kom samtidigt med Carl Schlyters (EU-parlamentariker för Miljöpartiet) pressekreterare. Det bjöds på kaffe, te och macka. José talade om EU:s bilaterala förhandlingar med Honduras, det ställdes frågor, diskuterades och gjordes jämförelser mellan bönder i Latinamerika och EU.

Nästa möte hölls i Vårgårda hos Helen Persgren (medlem i FIAN och NORdBruk) klockan 16. Med en timme till Vårgårda tog vi en fika hos Tant grön, satte oss på trottoarserveringen i vårsolen och språkade. På väg mot Vårgårda vek vi av till gamla officersmässen på Fristad hed och tittade på "mitt" lusthus, från 1782, som jag lät mässens ägare ta hand om, då jag inte hade råd att restaurera det. Så mycket hade inte hänt, men taket var helt – och då står hus länge. Det är nästan årsbarn med filosofen Samuel Grubbe, född på Segloraberg 1786 och som 1830 invaldes i Svenska Akademien.

Familjen Persgren, med fyra barn, har djur av många slag på sin gård. Fjällkor med kalvar fick Thomas att fördjupa sig i härstamningarna. Med flera genbankstjurar vet han det mesta om fjällkors släktskap. Hästar av fyra raser: nordsvensk, fjording, islänning och shetland och José undrade om shettisen möjligen hade något av åsna i sig. Linderödsgrisar och höns, från isländska till orpingtonhöns, och hundar och katt därtill. Det bjöds på mat och talades kultur, likheter och skillnader mellan Honduras och Sverige. Helens man Lars drog några låtar på sitt hantverksbyggda norska dragspel och avslutade med att spela O Sole Mio på såg. Uppskattat av José, som spelat gitarr, men p.g.a. av handskada måste ge upp det. Trots sin ansträngda röst sjöng han några strofer ur en visa från Honduras.

Nästa stopp i Alingsås och ett miljöpartimöte. Helen Persgren (från Miljöpartiet i Vårgårda) berättade om sin motion om biogas och det blev en diskussion i ämnet. Det bjöds på kaffe och diskuterades jordbrukspolitik med José. Därefter började José och Anna bli matta efter en lång dag och vi bröt upp.

På hemvägen var vi nära att krocka med ett rådjur som for upp framför bilen, men med den låga hastighet jag håller vid nattliga resor i viltrika marker hann jag bromsa.

Besökarna skjutsades till vandrarhemmet, Thomas tog sin bil vid Segloraberg och jag var åter hemma på Göllingstorp vid 23-tiden.

Hans Röö

KAIOWÁ-FALLET I BRASILIEN

MEDIARESA TILL MATO GROSSO DO SUL

Med den europeiska kampanjen Face It Act Now vill FIAN lyfta fram människorna bakom hungerstatistiken. Att nå ut i media och visa hur vardagen ser ut för människor som drabbas av kränkningar av rätten till mat är en viktig del i detta arbete. I april anordnade FIAN inom ramen för Face It Act Now en resa tillsammans med journalister för att besöka delstaten Mato Grosso do Sul i Brasilien. Där arbetar FIAN sedan flera år med ett fall där ursprungsfolket Kaiowá kämpar för rätten till mat. Det är också ett av fem fall som vi valt att fokusera på i kampanjen Face It Act Now. Med på resan fanns representanter från FIAN Belgien och FIAN Frankrike, två journalister, An Baccaert från belgiska Journal MO och Philippe Merlant från franska Journal La Vie, samt en frilansande filmare och en fotograf från Journal La Vie. FIAN Brasilien var med i förberedelserna och tog emot delegationen.

Resans syfte var att ta med journalister till platser där kränkningar av rätten till mat sker, för att de skulle få möta både de drabbade själva, lokala samarbetsorganisationer och representanter från lokala myndigheter. Journalisterna kunde göra intervjuer, ta foton och filma och få en större förståelse för den mycket allvarliga situationen för ursprungsfolken.

DET ÄR JORDEN VI STÅR PÅ SOM ÄR VÅR MATKORG!

Ursprungsfolken Kaiowá lever i ett avgränsat reservat i Dourados med sammanlagt 14000 invånare. Marktill-

gången är knapp: endast 0,3 hektar per person, vilket inte är tillräckligt för att kunna producera mat för att försörja hela befolkningen. Situationen i Dourados har förvärrats de senaste åren på grund av expansionen av sockerrörproduktionen som har begränsat försörjningsmöjligheterna för ursprungsfolken ytterligare. Problemen med undernäring har blivit allt värre och sedan 2005 har 53 barn under fem år dött. Förutom att invånarna saknar både mark att odla och alternativa inkomstkällor slutade det statliga matbiståndsprogrammet Fome Zero dela ut matpaket i området. Trots att man nu har återupptagit utdelningen är många barn fortfarande undernärda och familjerna är helt och hållet beroende av myndigheternas välgörenhet.

Det finns en tydlig koppling mellan undernäringen i Dourados och utbredningen av storskaliga plantager för framställning av etanol. I dagsläget finns redan 11 sockerfabriker för alkoholproduktion i bruk och åtminstone ytterligare 43 fabriker har fått tillstånd att starta inom en snar framtid. Ursprungsfolken kan därför inte längre producera sin mat som tidigare. Utvecklingen har också påverkat befolkningens levnadssätt, traditioner och kultur och bidragit till en markant ökning av lokala konflikter och våldsamheter.

Många invånare i reservatet har på grund av bristen på mat och alternativa inkomstkällor tvingats arbeta på sockerrörsfälten. De har överutnyttjats eller rent av tvingats till arbete. Ett bevis på detta är att 800 arbetare befriades från slavarbete eller jämförbara arbetsförhållanden i sockerfabrikerna i Mato Grosso do Sul enbart

under år 2007.

Kaiowá-folket har kämpat för rätten till sin ursprungliga mark sedan 1970-talet. Trots löften om jordreformer har ingenting förbättrats. Motståndet mot jordreformsprocessen, som skulle återfördela mark till de fattiga, har varit stort och har lett till att både ursprungsfolken och myndighetspersoner som arbetar med processen har utsatts för våld och hot om våld. Spänningarna och hoten har förvärrats i och med expansionen av sockerrörsfabrikerna, och situationen för ursprungsfolken Kaiowá är mycket kritisk.

Förutom att flera artiklar publicerades i tidningar i Belgien och Frankrike efter resan arbetas det också på en dokumentärfilm, som beskriver både situationen i Dourados och FIAN:s arbete med fallet. Filmen kommer förhoppningsvis att bli klar till hösten. Och nästa år blir det FIAN Sveriges tur att anordna en liknande resa – då till Andhra Pradesh i Indien med en svensk journalist.

Lina Andéer

ALTERNATIVEN SAMMANFLÄTADES I LIMA

I Perus huvudstad Lima hölls den 13-16 maj den tredje upplagan av Enlizando Alternativas (sammansatta alternativen). Forumet hölls dagarna innan det femte toppmötet mellan EU, Latinamerika och Karibien som hålls vartannat år mellan regeringschefer och utrikesministrar från dessa kontinenter.

STORBONDEN, INTE SMÅBRUKARNA, TJÄNAR PÅ STIGANDE MATPRISER

– Om regeringen hade haft en långsiktig plan för jordbruket i Guatemala och om infrastruktur hade funnits, då hade bönderna kanske tjänat något på de stigande matpriserna.

Orden kommer från Daniel Pascual, bondeledare för organisationen CUC (Comité de Unidad Campesina), Guatemala, som svar på de svenska politikernas frågor kring det aktuella ämnet matpriser. Daniel Pascual var inbjuden till Sverige i början av maj av FIAN, Latinamerikagrupperna, Kooperation utan gränser och Forum Syd för att diskutera jordbruk, handel och matsuveränitet. Vi träffade riksdagspolitiker från olika partier som alla undrade om inte de stigande matpriserna kan ha en positiv effekt då bönder med högre priser borde tjäna mer. Pascual förklarade att småbrukare i Centralamerika inte har tillgång till utsäden året om och under vissa perioder måste köpa frön. Nu när priserna på basvaror har ökat, innebär det att många småbrukare inte har råd att köpa frön. De som tjänar på prisutvecklingen är de som har kontroll över marken och utsädet, d.v.s. det totala familjer som utgör landets storgodsägare.

Om Guatemala i huvudsak hade varit

Enlizando Alternativas har vuxit fram parallellt med toppmötet och lockade i år tusentals representanter från bondeorganisationer, människorättsorganisationer och kvinnoorganisationer samt miljöaktivister, ursprungsfolk, ungdomar och migranter. Nätverket, som samlar organisationer från både Latinamerika och Europa, hade ett tydligt budskap till sina regeringar: nej till associeringsavtalen mellan EU och Latinamerika.

ett exporterande land, hade vi gynnats av de höjda marknadspriserna på basvaror, förklarar Pascual. Men Guatemala producerar endast 40 % av de basvaror som konsumeras i landet. Resten måste man importera från andra länder. Nu när en allt större andel av basgrödorna används till produktion av biobränslen är det svårare att få tag på billiga grödor att importera. Biobränslen har också börjat produceras i Guatemala och landet är nu den största producenten i Centralamerika. Men än så länge används inte basgrödor till bränsleframställning.

– Det är fortfarande främst socker och palmolja som används, men det innebär ändå att stora markarealer upptas för produktion av agrobänslen - mark som annars hade kunnat användas till odling av mat.

Pascual och hans organisation CUC ser stora risker med det associeringsavtal som EU nu förhandlar fram med Centralamerika och drar paralleller till det frihandelsavtal som Centralamerika tecknade med USA år 2005.

– Den ekonomiska modell som EU och USA förespråkar banar väg för satsning på monokulturer, till exempel

De associeringsavtal som just nu förhandlas mellan EU och Centralamerika, respektive de andinska länderna, riskerar att fördjupa fattigdomen eftersom Latinamerika inte är redo att konkurrera med europeiska storföretag. I en tid då regeringar talar om social rättvisa, klimatförändringar och fattigdomsbekämpning är det viktigt att komma ihåg att den största orsaken till fattigdom, segregation, diskriminering och miljöförstörrelse är en

socker- och palmolja, vilket är förödande både för småböndernas försörjningsmöjligheter och för miljön.

Daniel Pascual ger också exempel på hur arbetsrätten riskerar att försämrars med ett associeringsavtal. Redan nu har reglerna på arbetsmarknaden börjat anpassas, vilket innebär att lönesättningen i allt högre utsträckning styrs utifrån produktion och att principen om åtta timmars arbetsdag inte längre gäller.

Inom ramen för förhandlingarna om ett associeringsavtal finns en mängd megaprojekt med europeiska företag planerade. Bara i Guatemala finns 300 ansökningar om att få starta gruvdrift, liksom 117 ansökningar om att konstruera dammar.

FIAN har dokumenterat många fall av kränkningar av rätten till mat i Guatemala, bland annat i delstaten San Marcos, där människor förlorat sin tillgång till jord till följd av guldutvinning i gruvprojekt finansierade av Världsbanken.

Jennie Jonsén

politik som sätter företagets intressen framför människornas rättigheter, slog forumet fast.

Enlizando Alternativas IV kommer att äga rum i Spanien år 2010 i samband med det sjätte toppmötet mellan EU, Latinamerika och Karibien.

Läs mer om mötet i Lima på www.rentmjol.nu

Jennie Jonsén